

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรมวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา
ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Learning Management Based on the Sappurisadhamma for Buddhism
Subject at the Secondary 1, Suwannaphumwittayalai School
Sakhu Sub-district, Suwannaphum District, Roi-Et Province

พระมหาหน้าเกียรติ วิสุทโธ¹, พระครูวิริยปัญญาภิษฏ², พระครูศรีสุนทรสรกิจ³
PhramahaNamkriat Visutdho¹, PhrakhruWiriyaphanyapiwat², Phrakusisunthonsarakit³
¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus
Email: mahanoy13@hotmail.com¹, kaewtatam@gmail.com³

Received : January23, 2024;

Revised : June1, 2024;

Accepted : June5, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็น คือ (1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิ วิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และ (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จำนวน 28 คน ใช้คู่มือในการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลักสัปปุริสธรรม มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะ ตามการจัดการเรียนรู้ หลักสัปปุริสธรรม ได้เป็นอย่างดี และจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี

2. ผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน

เรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, หลักสัปปุริสธรรม, วิชาพระพุทธศาสนา

Abstract

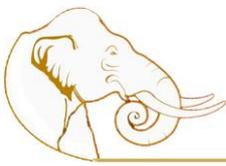
This research study has two objectives: (1) to study learning management according to the seven Sappurisa Dhamma principles of Buddhism; On the secondary school level 1 at Suvarnabhumiwittayalai School, Saku Sub-district, Suvarnabhumi District Roi Et Province and (2) to compare the Mathayomsuksa 1 student's achievements before and after learning through the Sappurisa Dhamma principles of Buddhism, Suvarnabhumiwittayalai School. The sample of this study was 28 Mathayomsuksa 1/4 students who enrolled in Sappurisa Dhamma principles in Buddhism at Suvarnabhumiwittayalai Secondary School. The research instruments were handbooks for learning management, four lesson plans, and pre-and-post of achievement tests. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and t-test with the statistical significance set at .05 level.

The findings were as follows:

1. The study of learning management according to the Sappurisa Dhamma principles of Buddhism the level of Mathayomsuksa 1/4, Suvarnabhumiwittayalai School,, it was found that students had a better understanding of the Seven Sappurisa Dhamma principles of Buddhism and demonstrated good analytical and critical thinking skills. Additionally, it was observed that the majority of students exhibited positive changes in their behavior

2. Achievement of students before and after school Learning management according to the principle of Sappurisa Dhamma of Buddhism, Mathayomseksa 1/4, Suvarnabhumiwittayalai School Suvarnabhumi District Roi Et Province, it was found that the 28 students had the mean (\bar{X}) for pretest equal to 13.14 with a standard deviation (S.D.) of 1.96 While the mean (\bar{X}) for posttest was equal to 26.82 with a standard deviation (S.D.) of 1.59. When comparing between the pretest and posttest of learning achievement, it was found that posttest had a higher score than pretest with a statistical significance at 0.05 level, according to the assumption set.

Keywords: learning management, principles of Sappurisdhamma, Buddhism subjects

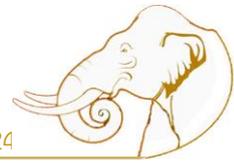

บทนำ

นักเรียนไทยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า นักเรียนเริ่มมีแนวคิด และพฤติกรรมที่เสื่อมถอย จากคุณธรรมอันดีงามของสังคมไทย ทำตัวออกห่างจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ขาดหลักเหตุ และผลในการตัดสินใจ ไม่สามารถวางตนให้เหมาะสมตามสถานะ หรือวุฒิภาวะของตนเอง มีการใช้จ่ายทางสถานการณ์เงินฟุ่มเฟือยโดยไม่รู้จักประมาณ แสดงออกถึงความไม่เคารพยำเกรงต่อครูบาอาจารย์ และผู้อาวุโส ไม่รู้จักกาลเทศะ แบ่งเวลาไม่เป็น ปฏิบัติตนคล้อยตามกระแสสังคม ไม่รู้จักเลือกคบบุคคลตามความเหมาะสม สถานศึกษาก็มีความสำคัญอยู่ในระดับหนึ่ง ที่จะสามารถสั่งสอนอบรมบ่มเพาะให้กับนักเรียน นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ในสังคมได้แล้วยังไม่พอ ต้องมีความดีควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้ามีแต่ความรู้ความสามารถ แต่ยังขาดความดีไม่เป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล ไม่รู้จักตน ไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักกาล ไม่รู้ชุมชน ไม่รู้จักเลือกคบบุคคล แล้วในอนาคตก็อาจนำความรู้ที่มี สร้างความวิบัติเสียหายให้กับตนเอง สังคมและประเทศชาติได้

ในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเรียนแบบในทางที่ผิด ๆ ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมทางตะวันตกก็เข้ามาสู่ประเทศไทย ซึ่งขัดต่อคุณธรรมความดีงามของสังคมไทย จากความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์จึงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา (สุทธิพงษ์, 2557 : 77)

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะสามารถพัฒนา นักเรียนนักศึกษาให้เป็นคนดีตามความหมายทางพระพุทธศาสนา มีความองค์ความรู้ ความสามารถ ประพฤติตนให้ถูกต้องดีงามทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ครองตนได้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หรือเป็นคนดีที่นำไปสู่ความเจริญความก้าวหน้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547 : 14) หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร 7 ประการ คือ 1) เป็นธรรมมัญญู รู้จักธรรม 2) อตถัญญู รู้จักอรรถ 3) อตตัญญู รู้จักตน 4) มัญญัญญู รู้จักประมาณ 5) กาลัญญู รู้จักกาล 6) ปรีสัญญู รู้จักบริษัท 7) ปุคคลปโรปรัญญู รู้จักเลือกคบคน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 23/68/143-146) จึงเป็นหลักธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ชั้น อันได้แก่ ชั้นที่ 1) ธัมมัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุรู้จักหลักการ รู้ความจริง เช่น รู้ว่าอะไรคือความสุข อะไรคือความทุกข์ รู้ว่าอะไรคือต้นเหตุของปัญหา รู้จักว่ากำลังเรียนรู้เรื่องอะไร อะไรคือสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ชั้นที่ 2) อตถัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล รู้จุดมุ่งหมาย เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับคืออะไร ผลที่เกิดจากการกระทำเป็นข้อดีหรือข้อเสียจะมีองค์ความรู้อะไรที่จะเกิดขึ้น ชั้นที่ 3) อตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน รู้จักตัวเอง สถานะวุฒิภาวะ กำลังความสามารถ แล้วทำให้ถูกต้อง เช่น รู้ว่าตนเองอยู่ในวุฒิภาวะใด มีความสามารถด้านไหน มีสถานะสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน ชั้นที่ 4) มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดีพองาม ไม่ฟุ่มเฟือย เช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักประมาณในความสันโดษ รู้จักยินดีในสิ่งที่มีอยู่ ชั้นที่ 5) กาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเวลาที่เหมาะสม

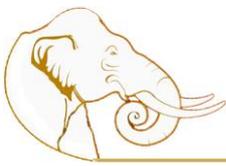

ในหน้าที่ ในการทำงานเช่น รู้จักว่าเวลาไหนควรเรียน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำงาน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำบุญ ประกอบพิธีกรรมในทางศาสนา ชั้นที่ 6) ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน สังคมต่าง ๆ กิริยามารยาทที่ควรปฏิบัติต่อกลุ่มคน ปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมดั่งงาม เช่น รู้จักว่าชุมชนนั้น ๆ มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างไร ก็ควรปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ รู้จักว่าสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เขามีกิริยามารยาทเป็นอย่างไรก็พึงปฏิบัติต่อตามอย่างนั้น รู้จักการเข้าหาชุมชนนั้น ๆ อย่างเข้าใจและถูกต้องดั่งงาม ชั้นที่ 7) บุคคลโพรปริญญูตา คือ รู้จักเลือกคบบุคคลตามความแตกต่าง อหยาศัยมีคุณธรรม เช่น รู้จักว่าควรคบบุคคลเช่นใดจึงเหมาะสมถูกต้อง และดั่งงาม รู้จักว่าบุคคลนั้น ๆ มีอหยาศัย และคุณธรรมยิ่งหย่อนอย่างไร และควรปฏิบัติต่ออย่างไรจึงจะเหมาะสมดั่งงาม รู้จักประเภทของแต่ละบุคคลว่าควรคบหาหรือไม่อย่างไร (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. 2546 : 73) คนที่จะเป็นคนดีได้ จึงต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาขัดเกลาหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน การดำเนินชีวิตในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ไม่ขัดต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและสังคมไทย จึงต้องอาศัยหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับสัตบุรุษหรือหลักธรรมสำหรับคนดีเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเป็นการพัฒนาเด็กนักเรียนให้ เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ในสังคมซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกับสังคมไปพร้อม ๆ กัน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

ดังนั้น หลักสัปปุริสธรรม จึงเป็นหลักธรรมสำหรับคนดี หลักปฏิบัติสำหรับเป็นคนดี หรือคุณธรรมที่ปฏิบัติให้เป็นคนดี เป็นคนดีโดยแท้ หรือเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ มี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) อหิมัญญูตา คือ รู้จักธรรมคือเหตุ 2) อตถัญญูตา คือ รู้จักธรรมคือผล 3) อัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน 7) บุคคลโพรปริญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล (จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. 2551 : 59)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า นักเรียนนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และควบคู่กับการขัดเกลาจิตใจในการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีคนสมบูรณ์แบบคนที่สังคมและประเทศชาติต้องการ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลและรู้จักการวางตนในสังคมตลอด ทั้งเลือกคบบุคคลให้เหมาะสมตามสถานะของตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมดั่งงาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางผู้วิจัย จึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา และนำไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนในโรงเรียนให้มีความสุขในการเรียน และการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นการดำเนินการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามขั้นตอน วิธีการ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ ในการเรียนสาระการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 6 เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมมี 7 ประการ ซึ่งมีขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นรู้จักเหตุ 2) ขั้นรู้จักผล 3) ขั้นรู้จักตน 4) ขั้นรู้จักประมาณ 5) ขั้นรู้จักกาล 6) ขั้นรู้จักชุมชน 7) ขั้นรู้จักเลือกคบบุคคล มีแนวคิดมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ 2) ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้พุทธศักราช 2551

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม พบว่าทำให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์แยกแยะประเด็นในด้านเนื้อหา ในแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามหลักสัปปุริสธรรมมีพฤติกรรมในทางที่ดี อีกทั้งยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (พระแสงสุรีย์ คุณธมโม, 2560; พระครูสังฆรักษ์ โชคชัย ธรรมงโร, 2563: พระครูสังฆรักษ์วินัย ปาสาทิโก, 2556; พระเลื่อน อมโร, 2556; พระชัยสฤทธ์ นริสโร, 2554; พระปลัดสาธิต อมโร, 2558; เกรียงไกร จันทะแจ่ม, 2566)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยด้วยรูปแบบวิธี (Experimental Research) คือ การวิจัยเชิงทดลอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีขั้นตอนและวิธีการวิจัยประกอบไปด้วย

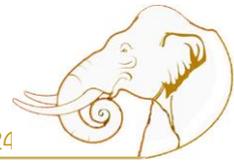
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มี 8 ห้อง จำนวน 143 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โดยการจับฉลาก จำนวน 28 คน ของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทางผู้วิจัยได้จะทำรูปแบบการวิจัยด้วยวิธี (Experimental Research) คือ การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นการวิจัยที่เก็บเกี่ยวรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา จากกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มสาระ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3 เรื่อง มีดังนี้ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรปฐพีธรรม วิชาพระพุทธศาสนา 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และเรื่อง หลักสูตรปฐพีธรรม 7 ตลอดทั้งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาแล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา

2. ศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อคัดเลือกเนื้อหามาเป็นบทเรียน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียง และสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้และทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรปฐพีธรรม 7 ประกอบไปด้วย ด้านการรู้จักเหตุ ด้านการรู้จักผล ด้านการรู้จักตน ด้านการรู้จักประมาณ ด้านการรู้จักกาล ด้านการรู้จักชุมชน และสังคม และด้านการรู้จักเลือกคบบุคคล ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม 7

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม 7 ที่สร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ

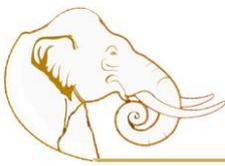
5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม 7 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียน แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องด้วยงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยด้วยการลงภาคสนามปฏิบัติการและเก็บผลการวิจัยด้วยตนเอง ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม วิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 จำนวน 28 คนด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

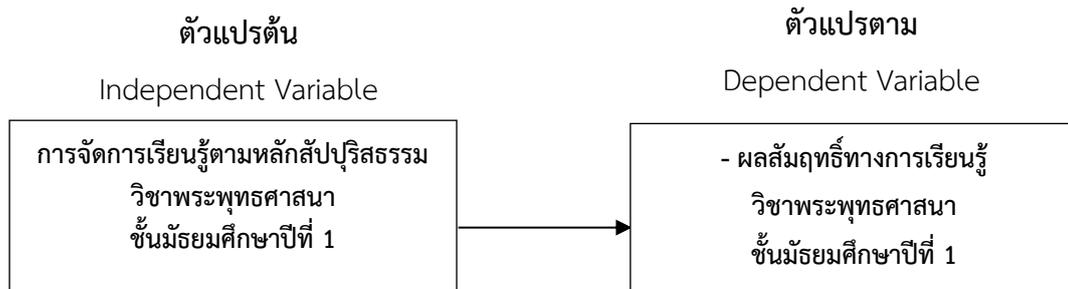
1. ดำเนินการให้นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียนตามหลักสูตรปฐพีธรรม วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยที่ 6 ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 เรื่อง เรื่องละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา

2. ทดลองการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการสอนเรื่องละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง วันละ 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง

3. เมื่อทำการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้ว ทำการวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้ด้วยคำถาม 4 ตัวเลือก
4. ตรวจสอบผลคะแนน และนำคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

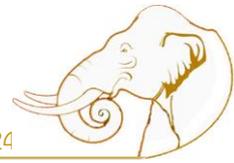
ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีศรธรรม จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน แสดงรายละเอียดแยกเป็นทั้ง 3 แผน ดังนี้

แผนที่	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่					รวม	(\bar{X})	(S.D.)
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	0

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์แบบประเมินดัชนีมีความสอดคล้อง ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีศรธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย มีค่าซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหา ไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามหลักสูตรปฐพีศรธรรม นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์แยกแยะตามหลักสูตรปฐพีศรธรรม และนักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีศรธรรม วิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และศาสนพิธี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	(\bar{X})	(S.D.)	t	Sig
ก่อนเรียน	28	30	13.14	1.96	42.02	0.05
หลังเรียน	28	30	26.82	1.59		

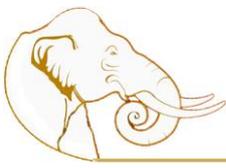
จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสัปปุริสธรรม นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียง เพื่อสร้างคู่มือในการสอน และแผนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา ตลอดทั้งได้ทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบ กับหลักสัปปุริสธรรม พบว่ามีดัชนีความสอดคล้องของค่า (IOC) = 1.00

1. จากการศึกษาการจัดการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสัปปุริสธรรม ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี พบว่า นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์รู้จักแยกแยะใส่ใจในการจัดการเรียน การเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การปฏิบัติตนกับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระแสงสุรีย์คุณธรมโม (ทองขาว) (2560 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาใบความรู้ แล้วให้ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ปรากฏว่าผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้ไม่สมบูรณ์ ผู้สอนจึงดำเนินการอธิบายสอดแทรกเพิ่มเติม เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 และสังเกตพฤติกรรมตอบสนองปรากฏว่า ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในการเรียนรู้ และสามารถตอบปัญหาที่ผู้สอนถามได้ ผู้สอนจึง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ปรากฏว่าผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้หลักสัปปุริสธรรม 7 ทั้ง 7 ชั้น ได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนาหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วันมาฆบูชา 2) วันวิสาขบูชา 3) วันอาสาฬหบูชา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน มีคะแนน

ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ โชคชัย ธมมังกุโร (พลชา) (2564 : บทคัดย่อ) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการจัดการสอนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง รัฐธรรมนูญของเรา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 27 รูป คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.994 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.528 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

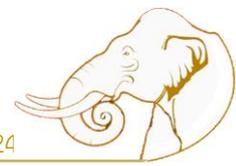
องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา“การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลที่ได้จากการ จัดการเรียนรู้อุ้เรียนสามารถแยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม การวิเคราะห์แยกแยะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจาก เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ผลที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่ศึกษา เรื่องราว ๑) เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสม, ๒) รู้จักพอเพียงพอดีพองามในการเลือกสรรสิ่งของที่มีอยู่, ๓) เข้าใจเวลาที่ถูกต้อง, ๔) ปฏิบัติเข้าใจขนบธรรมเนียม, ๕) เข้าใจชุมชน, ๖) สังคม, และ ๗) อยู่ร่วมกับสังคมได้, อย่างสงบสุข ไม่ขัดแย้ง เข้าใจในการคบหาบุคคลตามความแตกต่าง เข้าใจคุณและโทษในการคบหาบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่ดี มากกว่าร้อยละ ๘๐ ของผู้เรียนส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองตามกระบวนการจัดการเรียนรู้หลักสัปปุริสธรรม และมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ ๐.๐๕ ดำรงตนอยู่ในครอบครัว และสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่า การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลัก สัปปุริสธรรม มากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้ หลักสัปปุริสธรรม ได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี

2. จากผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๘ คน มีคะแนนก่อนเรียนมี

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 13.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.96 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 26.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.59 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2551). *คู่มือการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ม.3*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด,
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมนุญชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2546). *พุทธปรัชญาการปกครอง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด,
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2557). “ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา”. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ “แผนพัฒนาการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ” ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.bps.sueksa.go.th, [21 /ก.ย/2565].
- อรนุช โชพิมพ์ (2560), “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว). (2560). “การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.